

Doplnění evidovaných lokalit ochrany přírody v Kraji Vysočina: K Hlubci

Dana Kodetová & Vojtěch Kodet

2020

Doplnění evidovaných lokalit ochrany přírody v Kraji Vysočina: K Hlubci

Ing. Dana Kodetová & Ing. Vojtěch Kodet, Ph.D.

2020

Obsah

1) Popis lokality.....	4
2) Stručná charakteristika biocenózy.....	9
3) Shrnutí významu	9
4) Ohrožení, dosavadní péče, způsob hospodaření	9
5) Návrh ochranných opatření a péče	9
6) Návrh dalšího průzkumu a monitoringu.....	10
7) Další odborné podklady.....	10
8) Stupeň významu	10
9) Fotodokumentace	11
10) Literatura	13

V roce 2020 finančně podpořeno Krajem Vysočina, spolufinancováno Českou společností ornitologickou a realizováno ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, regionálním pracovištěm Žďárské vrchy. Děkujeme.

Vysvětlivky:

Významné druhy = Druhy zvláště chráněné + naturové + ohrožené + vzácné

Zvláště chráněné druhy = Druhy kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené dle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb.

Naturové druhy = Druhy chráněné dle směrnic EU o stanovištích (92/43/EHS) a o ptácích (2009/147/ES)

Ohrožené druhy = Druhy kriticky ohrožené, ohrožené, zranitelné a téměř ohrožené dle červených seznamů ČR (KUČERA et VÁŇA 2005, HOLEC et BERAN 2006, GRULICH et CHOBOT 2017, HEJDA et al. 2017, CHOBOT et NĚMEC 2017).

Vzácné druhy = Druhy řídké či ojediněle se vyskytující v rámci regionu, které nemusejí být zařazeny mezi zvláště chráněné druhy, naturové druhy ani jako ohrožené druhy dle červených seznamů.

Klasifikace biotopů a jejich označení je v souladu s Katalogem biotopů ČR (CHYTRÝ et al. 2010) a jejich ohrožení podle Červeného seznamu biotopů ČR (CHYTRÝ 2020) s uvedením následujících kategorií ohrožení:

CR = kriticky ohrožený (critically endangered)

EN = ohrožený (endangered)

VU = zranitelný (vulnerable)

NT = téměř ohrožený (near threatened)

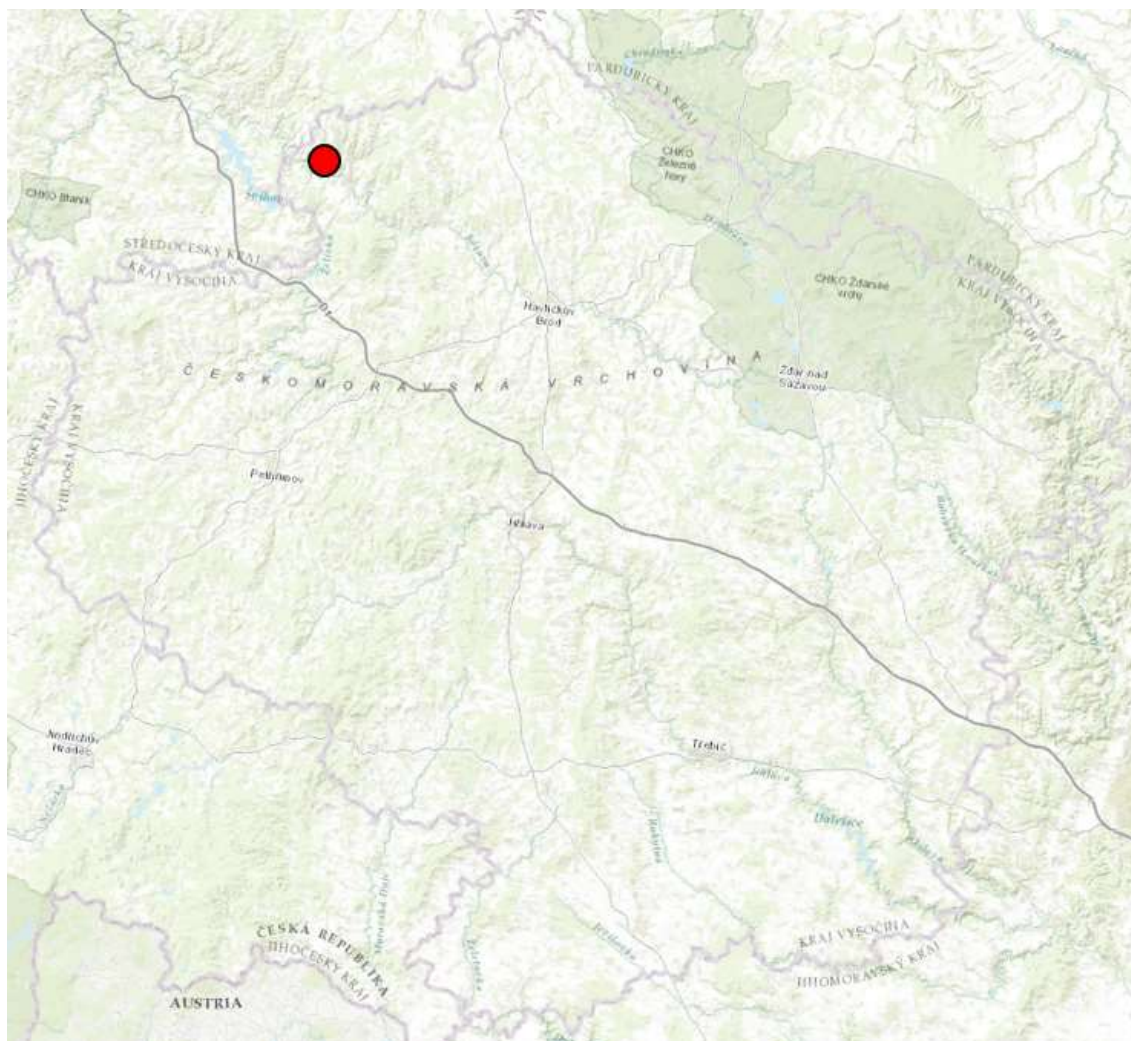
LC = nejméně dotčený (least concern)

K Hlubci

1) Popis lokality

Kraj:	Kraj Vysočina
Okres:	Havlíčkův Brod
Pověřený ob. úřad:	Ledeč nad Sázavou
Obec:	Obrvaň
Katastrální území:	Obrvaň
Lokalizace:	cca 1 km Z od Obrvaně u řeky Sázavy, součást RBC Sechov
Výměra:	4,1 ha
Nadmořská výška:	350 – 420 m n. m.
Mapovací kvadrát:	6257

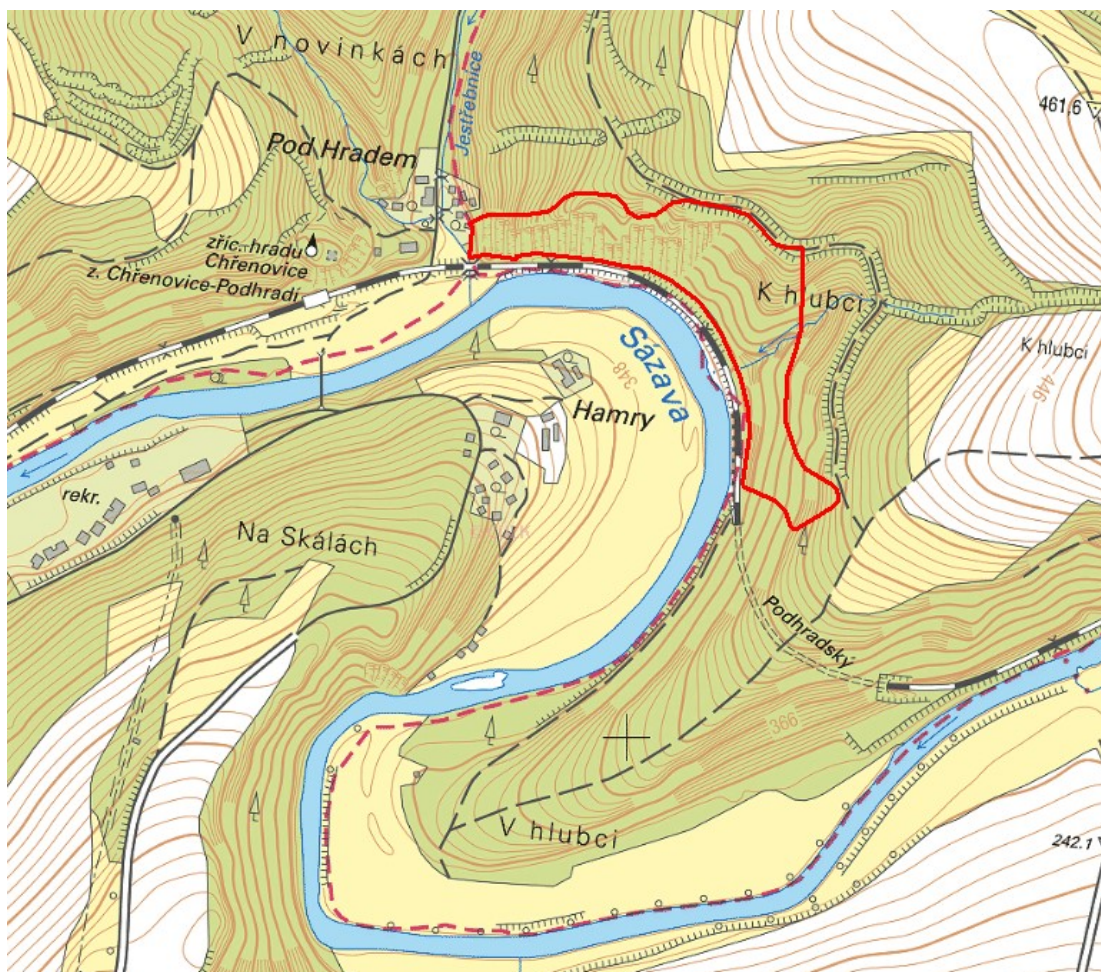
Obr.: Orientační poloha lokality v rámci Kraje Vysočina.

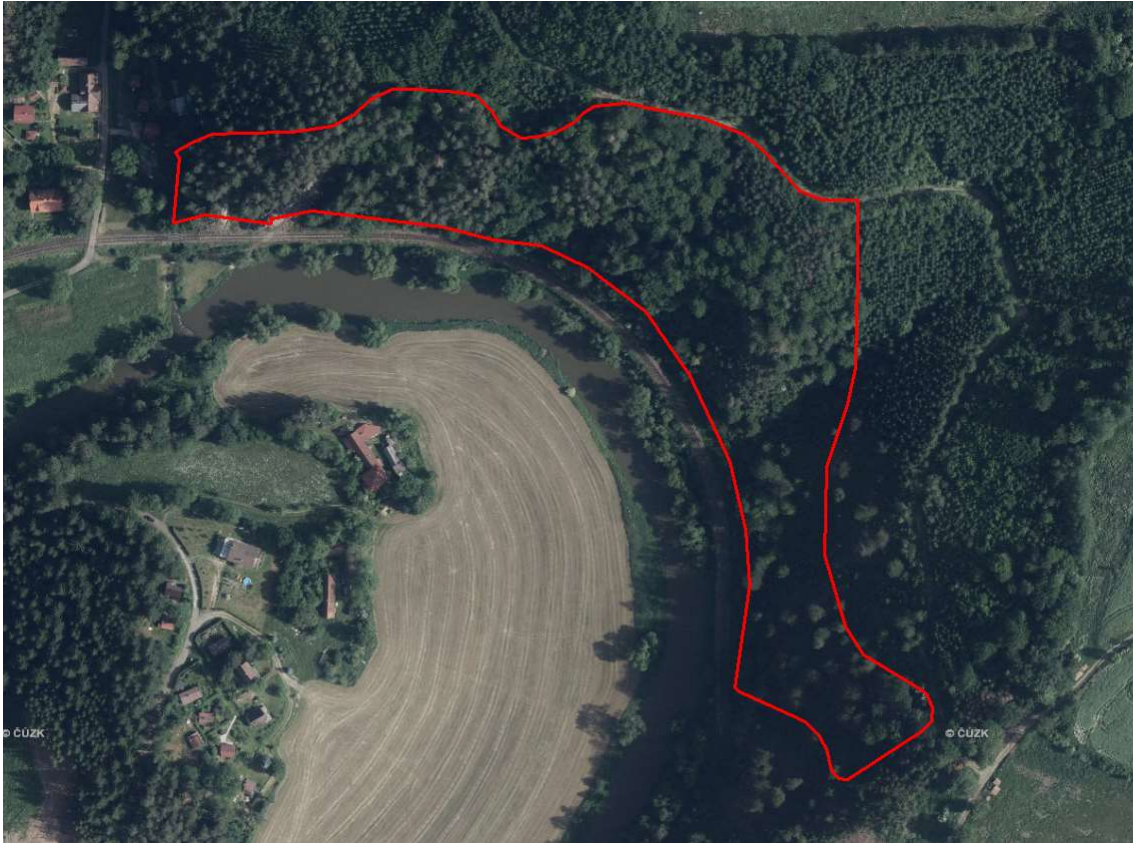
Obr.: Poloha lokality.

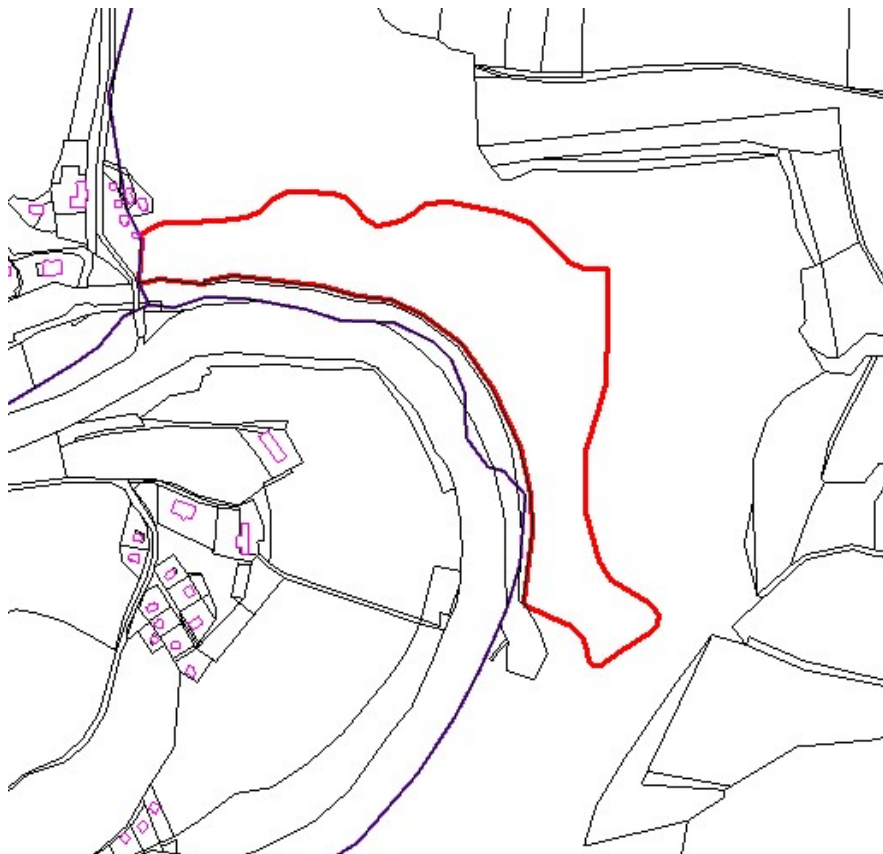
Obr.: Vymezení lokality.

Obr.: Lokalita na leteckém snímku.

Obr.: Lokalita s vymezením parcel katastru nemovitostí.

Obr.: Pohled na lokalitu od jihozápadu (Google Earth 2016).

- Klima:** Klimatická oblast mírně teplá, podoblast MT10 (QUITT 1971)
- Geomorfologie:** Soustava: II – Česko-moravská soustava
Podsoustava: IIC – Českomoravská vrchovina
Celek: IIC-1 – Křemešnická vrchovina
Podcelek: IIC-1C – Želivská pahorkatina
Okrsek: IIC-1C-b – Zručská vrchovina (DEMEK et MACKOVIČIN 2006)
- Hydrologie:** povodí I. řádu (hlavní): 1 – Labe
povodí II. řádu (dílčí povodí hlavního toku): 1-09 – Sázava
povodí III. řádu (základní): 1-09-01 – Sázava po Želivku
povodí IV. řádu: 1-09-01-1290 – Sázava
povodí IV. řádu: 1-09-01-1300 – Jestřebnice
(Vyhláška MZe č. 393/2010 Sb.)
- Hydrogeologie:** Celek: 6 – Rajony v horninách krystalinika, proterozoika a paleozoika
Oblast: 65 – Krystalinikum Českomoravské vrchoviny
Rajon: 6520 – Krystalinikum v povodí Sázavy (Olmer et al. 2006)
- Geologie:** Éra: Proterozoikum-Paleozoikum
Soustava: Český masiv - krystalinikum a prevariské paleozoikum
Oblast: Moldanubická oblast (moldanubikum)
Region: Metamorfní jednotky v moldanubiku
Horninový typ: Metamorfit
Hornina: Pararula
Minerální složení: Biotit, sillimanit biotit,+/- cordierit, muskovit, granát
(ČGS 2015)
- Pedologie:** Půdní typ: KA – kambizem
Půdní subtyp: KAd – kambizem dystrická
Půdní typ: RN – ranker
Půdní subtyp: RNm – ranker modální (ČGS 2012)
- Biogeografie:** Biogeografická oblast: Kontinentální
Biogeografická podprovincie: 1 – Hercynská
Bioregion: 1.22 – Posázavský
Biochora: 3US – Výrazná údolí v kyselých metamorfitech 3. v.s.
(CULEK et al. 2005, 2013)

Fytogeografie: Fytogeografická oblast: M – Mezofytikum
Fytogeografický obvod: M1 – Českomoravské mezofytikum
Fytogeografický okres: 41 – Střední Povltaví (BÚ ČSAV 1987)

Potenciální přirozená vegetace:

Vegetační skupina: Acidofilní bikové, jedlové, březové a borové doubravy (*Genisto germanicae-Quercion*)

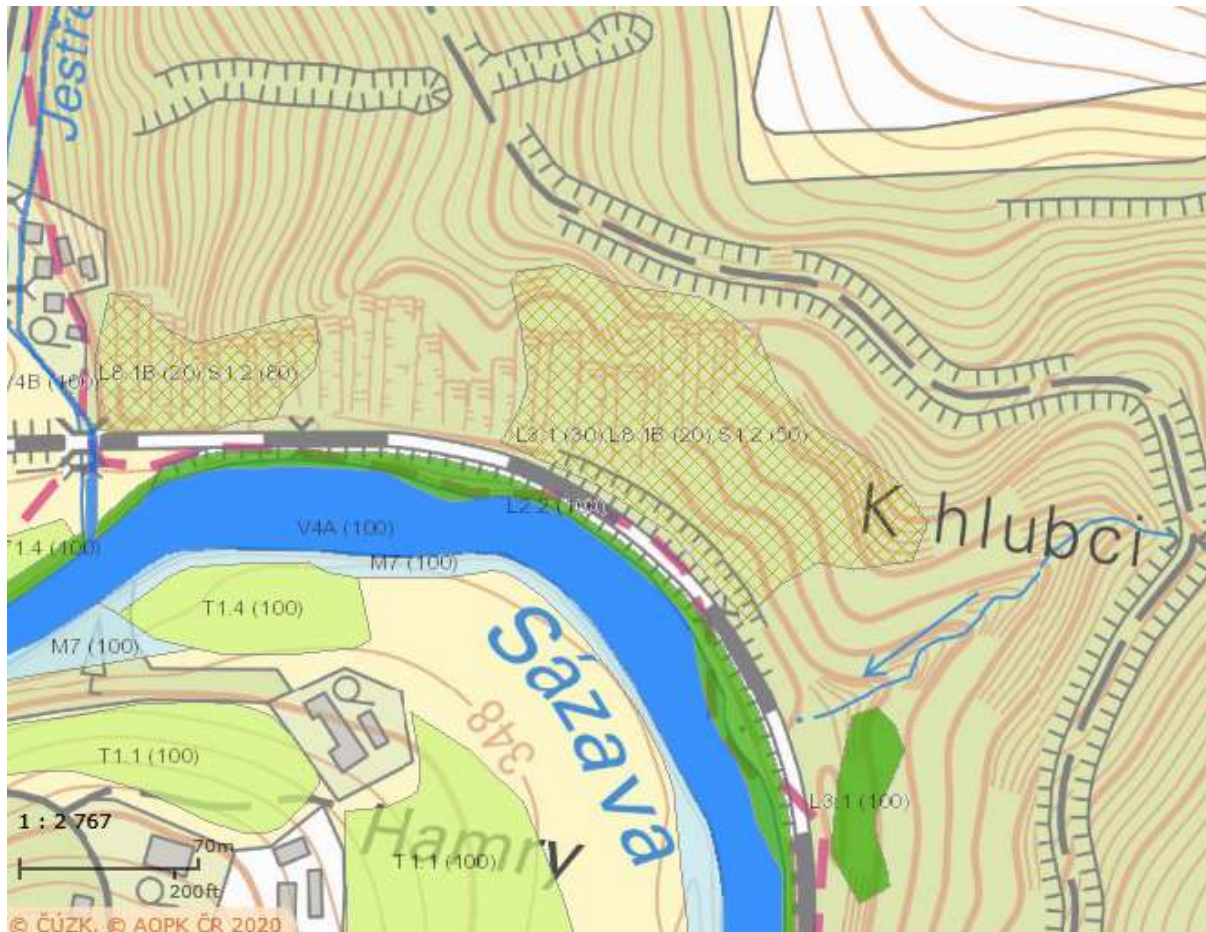
Vegetační jednotka: 36 – Biková a/nebo jedlová doubrava (*Luzulo albidae-Quercetum petraeae, Abieti-Quercetum*) (NEUHÄUSLOVÁ et al. 1997)

Přírodní lesní oblast: 10 – Středočeská pahorkatina (Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb.)

Ekosystémová a biotopová charakteristika: Skalní výchozy se starším borem a dubohabřinou. Vymapované přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí s uvedením kategorie ohrožení jsou znázorněny na obrázku níže.

Obr.: Přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí (2007–2020, webgis.nature.cz):

- L2.2 – Údolní jasanovo-olšové luhy (okolí) [NT]
- L3.1 – Hercynské dubohabřiny [LC]
- L8.1B – Borekontinentální bory, ostatní porosty [NT]
- M7 – Bylinné lemy nížinných řek (okolí) [EN]
- S1.2 – Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin [NT]
- T1.1 – Mezofilní ovsíkové louky (okolí) [VU]
- T1.4 – Aluviální psárkové louky (okolí) [NT]
- V4A – Makrofytní vegetace vodních toků, porosty aktuálně přítomných vodních makrofytů (okolí) [VU]
- V4B – Makrofytní vegetace vodních toků, stanoviště s potenciálním výskytem vodních makrofytů nebo se zjevně přirozeným či přírodě blízkým charakterem koryta (okolí) [VU]

2) Stručná charakteristika biocenózy

Strmé svahy mezi skalními výchozy se staršími porosty borovice lesní (*Pinus sylvestris*) a habru obecného (*Carpinus betulus*) nad meandrem řeky Sázavy. V jihovýchodní části je fragment starší bučiny. Vyskytují se zde stará torza buků, ve svazích je přítomno též rozpadající se a tlející dřevo. Porost je doplněn pestrou mozaikou dřevin, typicky dub zimní (*Quercus petraea*) i letní (*Q. robur*), topol osika (*Populus tremula*), smrk ztepilý (*Picea abies*), bříza bělokorá (*Betula pendula*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), líska obecná (*Corylus avellana*), hloh obecný (*Crataegus laevigata*), růže šípková (*Rosa canina*) a ostrůvkovitě akát bílý (*Robinia pseudacacia*). Ve svazích v okolí převažují smrkové porosty a navazuje niva řeky Sázavy.

Na skalních výchozech zde roste ohrožený mechorest prutník horský (*Bryum alpinum*) a ohrožený rozchodník nachový (*Hylotelephium telephium*), z dalších druhů např. rozchodník velký (*Hylotelephium maximum*), sleziník severní (*Asplenium septentrionale*), smolnička obecná (*Lychnis viscaria*), tolita lékařská (*Vincetoxicum hirundinaria*), vřes obecný (*Calluna vulgaris*), mochna přímá (*Potentilla recta*). Pro dubohabrové svahy jsou typické druhy jako svízel lesní (*Galium sylvaticum*), bika bělavá (*Luzula luzuloides*), jestřábník zední (*Hieracium murorum*), pitulník žlutý (*Galeobdron luteum*), zvonek okrouhlostý (*Campanula rotundifolia*).

Z lokality je známo hnízdění anebo hnízdní výskyt řady druhů ptáků. Z 5 zvláště chráněných druhů ptáků to jsou výr velký (*Bubo bubo*), ostříž lesní (*Falco subbuteo*), lejsek šedý (*Muscicapa striata*) a nad lokalitou loví rorýs obecný (*Apus apus*) či vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*) a z dalších ohrožených druhů jiříčka obecná (*Delichon urbicum*). Dalšími naturovými druhy zde jsou datel černý (*Dryocopus martius*) a žluna šedá (*Picus canus*). Z dalších šplhavců žluna zelená (*Picus viridis*) a strakapoud velký (*Dendrocopos major*), z dravců káně lesní (*Buteo buteo*) a z dalších nepěvců holub hřivnák (*Columba palumbus*). V dutinách hnízdí několik druhů pěvců, a to rehek zahradní (*Phoenicurus phoenicurus*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), sýkora parukářka (*Lophophanes cristatus*), sýkora modřinka (*Cyanistes caeruleus*) či sýkora koňadra (*Parus major*). Z dalších druhů pěvců byly na lokalitě zjištěny některé méně časté druhy, jako budníček lesní (*Phylloscopus sibilatrix*) či dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*) a z běžných druhů budníček menší (*Phylloscopus collybita*), budníček větší (*Phylloscopus trochilus*), červenka obecná (*Erithacus rubecula*), drozd brávník (*Turdus viscivorus*), kos černý (*Turdus merula*), pěnice černohlavá (*Sylvia atricapilla*), pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*), střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*), sojka obecná (*Garrulus glandarius*) a pouze na jehličnany vázaný králíček obecný (*Regulus regulus*). V mimohnízdním období zde byli navíc zastíženi čížek lesní (*Spinus spinus*) a mlynařík dlouhoocasý (*Aegithalos caudatus*). Další zejména vodní druhy je zde možné zastihnout na přeletech v souvislosti s přílehlou řekou Sázavou, které však nemají vztah k lokalitě. Při podrobnějším ornitologickém průzkumu lze očekávat zjištění dalších druhů.

Údaje o jiných taxonomických skupinách nejsou z této lokality k dispozici.

3) Shrnutí významu

Významná lokalita přírodě blízké lesní vegetace se zachovalými přírodními biotopy s přítomností většího množství starých a doupných stromů s výskytem zvláště chráněných a ohrožených druhů. Lokalita je významným hnízdištěm ptáků a celkově významným ostrůvkem pro biodiverzitu v jinak převážně intenzivně obhospodařovaných lesních monokulturách s převahou jehličnanů v okolí.

4) Ohrožení, dosavadní péče, způsob hospodaření

Stávající porosty vznikly díky příznivému lesnickému hospodaření na lokalitě. Ohrožení představuje případná plošná obnova lesa, kdy by došlo k vykácení starých stromů. Mýtní porosty budou jistě určeny k těžbě.

5) Návrh ochranných opatření a péče

Neprovádět obnovu lesa holosečemi, upřednostňovat podrostní způsob a jednotlivý či skupinový výběr s ohledem na zachování dřevinné skladby, tak aby zůstal charakter vzrostlého lesa a vznikaly

druhově a prostorově diferencované porosty. Při obnově podporovat dominantní podíl autochtonních listnáčů pestřejšího druhového složení s borovicí lesní, ponechávat část starých stromů na dožití a k úplnému rozpadu jednotlivě i v menších skupinkách.

Jedná se o ornitologicky významnou lokalitu, kde se vyskytují a rozmnožují chráněné a ohrožené druhy ptáků. Pro výskyt a hnízdění vzácných, chráněných a ohrožených druhů ptáků i pro celkové zachování pestrého druhového společenstva ptáků je důležité zajistit dostatek úkrytů před predátory i pro stavbu hnízd a dostatek potravy, zejména bezobratlých, což významně ovlivňuje i jejich hnízdní hustotu. Jednou z hlavních zásad ochrany hnízdicích ptáků je neprovádět lesnické práce v době jejich hnízdění a ideální je zachovat klid na lokalitě již od poloviny zimy, kdy některé druhy obsazují svá hnízdní teritoria. Nežádoucí je existence mysliveckých zařízení, zejména umísťování krmelišť pro divoká prasata, kterými dochází k lákání této zvěře na lokalitu. Divoká prasata mají významný negativní dopad na ptáky hnízdicí na zemi. Krmeliště pro divoká prasata by se měla zakládat mimo ornitologicky významné lokality, respektive co nejdále od nich.

Žádoucí by bylo alespoň vybrané části porostu ponechat samovolnému vývoji, aby zde byl les pralesovitého typu s množstvím starých doupných a odumírajících stromů, s ponechávanými torzy, padlými stromy a s množstvím tlejícího dřeva. Části porostu je možné udržovat prosvětlené s lesostepním či hájovým charakterem. Pod svahem je železnice, proto není možné z bezpečnostních důvodů ponechat les samovolnému vývoji v jejím okolí. Výběr konkrétních ploch pro ponechání samovolnému vývoji a pro udržování světlejšího lesa by měl být volen podle typu vegetace, existence ohrožených společenstev, výskytu chráněných a ohrožených druhů rostlin, hub i živočichů, zejména bezobratlých, neboť ptáci se vzhledem ke své vysoké mobilitě oproti řadě jiným organismům dokáží lépe přizpůsobit, respektive svoji niku si jednoduše najít, pokud je na lokalitě přítomná. Rozmanité podmínky umožňují výskyt pestřejšího spektra organismů.

6) Návrh dalšího průzkumu a monitoringu

Žádoucí je monitoring nejohroženějších druhů na lokalitě. Zajímavé výsledky by mohl přinést průzkum mykologický a entomologický, případně i dalších skupin.

7) Další odborné podklady

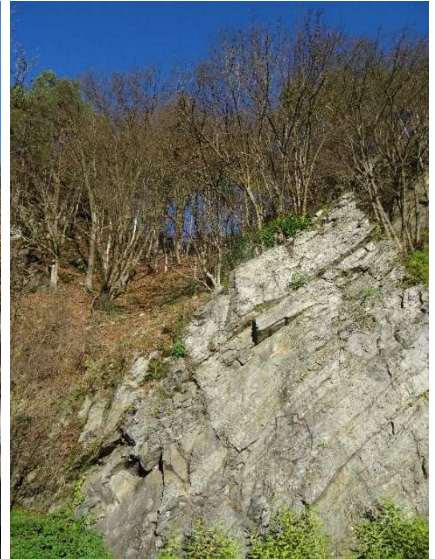
AOPK ČR (2020): Nálezová databáze ochrany přírody.

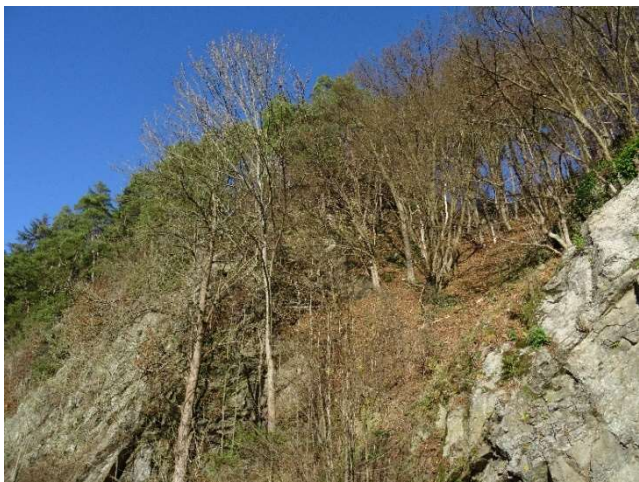
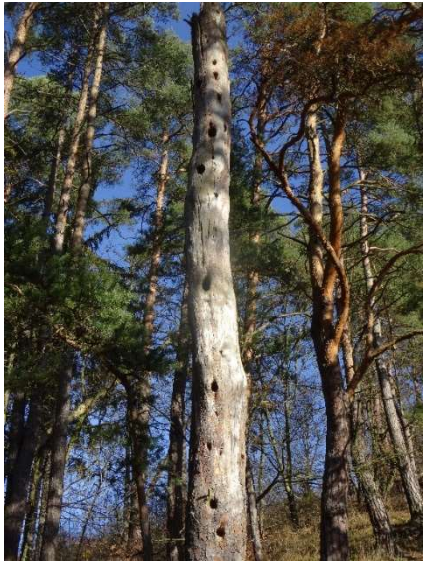
8) Stupeň významu

I

9) Fotodokumentace

18. 11. 2020

10) Literatura

- BÚ ČSAV, 1987: Regionálně fytogeografické členění ČSR. Mapa 1 : 600 000. – *Academia, Praha*.
- CULEK M. [ed.], 2005: Biogeografické členění České republiky, II. díl. – *AOPK ČR, Praha: 1–590*.
- CULEK M., GRULICH V., LAŠTŮVKA Z. et DIVÍŠEK J., 2013: Biogeografické regiony České republiky. – *Masarykova univerzita, Brno: 1–447*.
- ČGS, 2012: Půdní mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- ČGS, 2015: Geologická mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- DEMEK J. et MACKOVIČIN P. [ed.], 2006: Zeměpisný lexikon ČR. – 2. vyd., *AOPK ČR, Brno: 1–580*.
- GRULICH V. et CHOBOT K. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. – *Příroda, Praha, 35: 1–178*.
- HEJDA R., FARKAČ J. et CHOBOT K. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. – *Příroda, Praha, 36: 1–612*.
- HOLEC J. et BERAN M. [ed.], 2006: Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. – *Příroda, Praha, 24: 1–282*.
- CHOBOT K. et NĚMEC M. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – *Příroda, Praha, 34: 1–182*.
- CHYTRÝ M. [ed.], 2020: Červený seznam biotopů České republiky. – *Příroda, Praha, 41: 1–172*.
- CHYTRÝ M., KUČERA T., KOČÍ M., GRULICH V. et LUSTYK P. [ed.], 2010: Katalog biotopů České republiky. – 2. vyd., *AOPK ČR, Praha: 1–448*.
- KUČERA J. et VÁŇA J., 2005: Seznam a červený seznam mechorostů České republiky (2005). – *Příroda, Praha, 23: 1–104*.
- NEUHÄUSLOVÁ Z., MORAVEC J., CHYTRÝ M., SÁDLO J., RYBNÍČEK K., KOLBEK J. et JIRÁSEK J., 1997: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky 1 : 500 000. – *Botanický ústav AV ČR, Průhonice*.
- OLMER M., HERRMANN Z., KADLECOVÁ R., PRCHALOVÁ H., BURDA J., ČURDA J., KREJČÍ Z., SKOŘEPA J., HARTLOVÁ L. et MICHLÍČEK E., 2006: Hydrogeologická rajonizace České republiky. – *Sbor. geol. Věd, Hydrogeol. inž. Geol., 23: 5–32*.
- QUITT E., 1971: Klimatické oblasti Československa. – *Geografický ústav ČSAV, Brno: 1–73*.

Legislativa:

- Směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích).
- Směrnice 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ptácích).
- Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů.
- Vyhláška MZe č. 393/2010 Sb., o oblastech povodí.
- Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.